МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ЄРМОЛЕНКО ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

«Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів підприємства»
(На матеріалах ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги»)

Спеціальність 071 - «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів – 2018

Випускна кваліфікаційна робота є рукописом

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Обліково-економічного факультету Чернігівського національного технологічного університету, Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук
Сакун Олександра Сергіївна,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технічного університету

Рецензент: **Андрійченко Ярослава Юріївна,**
головний бухгалтер ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги»

Захист відбудеться «22» грудня 2018 р. о 9.00 год. На засіданні державної екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технічному університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту ЧНТУ
д.е.н., професор **В.Г. Маргасова**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки, існуюча система розрахунків з оплати праці потребує удосконалення. Існує нагальна необхідність заміни застарілої системи на більш досконалу яка б дозволяла відкрити весь потенціал підприємства.

Значний внесок у вивченні питань пов’язаних з обліком розрахунків з оплати праці та оцінки ефективності використання трудових ресурсів зробили такі вітчизняні вчені: Селіванова Н. М., Ветренюк Б. Б., Бутинець Ф.Ф., Коблянська О.І., Ткаченко Н.М., Хом'як Р.Л., Голов С.Ф., Івахненко С.В., Завгородній А.Г., Лень В.С, Нашкерська Г.В., Олійник О.В., Дем'яненко М.Я., Пушкар М.С., Рудницький В.С. та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Випускну кваліфікаційну роботу виконано у рамках освітньо-наукових планів кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Чернігівського національного технологічного університету на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності «Облік і оподаткування».

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є вивчення організації бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та аудиту розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів.

Досягнення поставленої мети дисертаційної роботи обумовило вирішення таких наукових і практичних **завдань:**

- проаналізувати основні положення організації розрахунку з оплати праці;
- розглянути інформаційно-правове забезпечення обліку та аудите розрахунків з оплати праці;
- дослідити документальне оформлення операцій за розрахунками з оплати праці;
- виявити тенденції та напрямки розвитку юридичної діяльності в Україні;

- охарактеризувати процес управління діяльності та систему стратегічного управління обліку на підприємстві;
- описати фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства;
- оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства з урахуванням розрахунків з оплати праці;
- запропонувати методику підвищення ефективності обліку розрахунків з оплати праці та підвищення ефективності використання трудових ресурсів;
- виявити недоліки та запропонувати шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та ефективності використання трудових ресурсів.

Об'єкт роботи є державна організація «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги», що знаходиться за адресою Україна, 15600, м. Мена, вул. Героїв АТО буд. 9.

Предметом роботи є розрахунки з оплати праці на підприємстві ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги», адже саме ці відносини є місцем пересічення інтересів робітника і роботодавця, і вони визначають зацікавленість робітника в виробничому процесі та підвищенні виробничих показників.

Методи дослідження. Під час написання роботи, для досягнення поставленої мети, використовувалися теоретичні методи – індукції та дедукції, аналіз і синтез, порівняння, класифікації, абстрагування, конкретизації, узагальнення, та методи емпіричні – спостереження, аналіз документів.

Теоретичною основою роботи є фундаментальні положення теорії, бухгалтерського обліку та аудиту, праці вітчизняних та зарубіжних учених з відповідної проблематики.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи, наукові публікації, дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, ресурси мережі Інтерннет та власні напрацювання автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних та практичних засад в галузі обліку, аналізу, аудиту розрахунків з оплати праці та визначення ефективності використання трудових ресурсів.

Апробація результатів дослідження. Основні наукові положення випускної кваліфікаційної роботи і практичні результати дослідження доповідалися та обговорювалися на наукових та науково-практичних конференціях.

Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування подальшої стратегії напрямку розвитку бухгалтерського обліку та аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці та підвищення ефективності використання наявних трудових ресурсів. Реалізація наведених в роботі пропозицій сприятиме підвищенню ефективності підприємства і дасть можливість вийти на новий рівень розвитку.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків і списку використаних джерел. Основний зміст викладено на 80 сторінках друкованого тексту та містить 9 таблиць, 8 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел – 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об’єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

В першому розділі «Теоретичні та методичні основи обліку розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів» розкривається інформаційно-правове забезпечення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці, основні положення розрахунків

з оплати праці та документальне оформлення операцій за розрахунками з оплати праці.

Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану їм роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності . Основним елементом системи цих відносин є заробітна плата, яка виступає винагородою за працю в залежності від кваліфікації працівника, кількості, ступеня тяжкості, якості та умов виконання завдання, а також виплати компенсацій та стимулюючих заходів.

Система оплати праці – це спосіб нарахування розмірів винагороди, належної виплати працівникам відповідно до витрат їх праці, її якісних і кількісних показників, в окремих випадках – кінцевих результатів.

Оплата праці – це один із найважливіших і в той же час дуже суперечливий показник, так як він являється точкою пересічення інтересів підприємства і робітників. Тому гостро стоїть проблема об’єктивного, своєчасного та достовірного обліку та розрахунків з оплати праці, з точки зору кожної зі сторін соціально-трудових відносин – держави, роботодавця і найманого працівника. За таких умов особливо актуальною стає проблема дослідження теоретичної і практичної сторони обліку заробітної плати та аналіз використання трудових ресурсів.

Рис. 1. Основні положення з обліку праці та її оплати, що наводяться в наказі про облікову політику*

**Джерело: побудовано автором за даними Додатку А.*

Другий розділ «Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці та аналіз ефективність використання трудових ресурсів на ДО "Менський місцевий центр з надання вторинної безоплатної правової допомоги"»

Правозахисні організації — це особливий вид неприбуткових організацій, діяльність яких спрямована на утвердження й захист прав і свобод людини, ефективний контроль за їхнім дотриманням державою, її органами і посадовими особами. ПО сприяють зменшенню організованого насильства, здійснюваного державою. Для цього вони працюють одночасно в трьох напрямках.

Основними завданнями Місцевого центру є:

1. Підвищення правової свідомості, культури та освіченості населення;

2. Забезпечення надання безоплатної первинної правової допомоги і безоплатної вторинної правової допомоги;

3. Забезпечення доступу до електронних сервісів Міністерства юстиції України.

Таблиця 1

Динаміка кількості опрацьованих звернень до ДО «Менський місцевий центр з надання вторинної правової допомоги» за період 2016-2017 рр.*

№ з/п	Категорія питань звернень	Роки		Абс. відхилення	Темп росту, %
		2016	2017		
1	2	3	4	5	6
1	соціальне забезпечення	1391	2582	1191	185,4
2	житлового права	629	926	297	147,2
3	сімейного права	821	1658	837	201,9
4	спадкового права	1057	2228	1171	210,7
5	земельного права	666	1295	629	194,4
6	договірного права	665	1145	480	172,1
7	трудового права	588	1061	473	180,4
8	адміністративного права	387	670	283	173,1
9	іншого цивільного права	750	1670	920	222,6
10	виконання судових рішень	345	953	608	276,2
11	інші питання	892	2079	1187	233
12	неправове питання	100	139	39	139
Разом:		8291	16406	8115	197,8

******Джерело: складено автором за даними Додаток Г*

Третій розділ «Проблемні питання в обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення в ДО “Менський місцевий центр з надання вторинної безоплатної правової допомоги”» спрямований на дослідження процесу обліку, аналізу аудиту розрахунків з оплати праці та ефективність використання трудових ресурсів на досліджуваному підприємстві, та їх удосконалення.

Під час аудиту на підприємстві, складаються план аудиту та програма, робочі документи, аудиторський звіт та аудиторський висновок.

Слід пам’ятати, що кожне підприємство може ставити перед собою індивідуальну мету оптимізації витрат на персонал. Тож необхідно виокремити варіації розподілу витрат на персонал:

1) варіант максимального ефекту дозволяє виявити такий оптимальний розподіл витрат, який сприяє лише ефективності діяльності підприємства та не враховує інших складових розвитку підсистем управління персоналом. Крім цього, дозволяє передставити найбільш позитивні очікування керівництва щодо оптимізації;

2) варіант мінімального ефекту представляє найбільш негативні очікування щодо оптимізації, тобто дозволяє спрогнозувати можливі ризики перерозподілу витрат, які загрожують підприємству зниженням ефективності діяльності в цілому;

3) оптимальний варіант – еталон оптимізації для підприємства, оскільки враховує не тільки прагнення до високих показників ефективності діяльності, але й можливість розвитку різних підсистем управління витратами на персонал, які вимагають поліпшення.

Оскільки за відповідністю структури внутрішнього контролю відповідає керівництво, керівники всіх наявних на підприємстві підрозділів повинні розуміти природу структури внутрішнього контролю та її цілі. Структура внутрішнього контролю визначається як сукупність планів організації, методи, процедури та інші заходи для забезпечення для впевненості, що поставлені цілі будуть досягнуті:

- подальший розвиток налагодженої, ефективної та результативної діяльності та якісних продуктів та послуг згідно с місією підприємства;

- захист ресурсів від втрат через брак, зловживання, неефективне управління, помилки, махінації та інші негаразди;

- дотримання законів, положень та настанов керівництва та

- розвиток та підтримання достовірних управлінських даних та їхнє правдиве представлення в звітності, що подається своєчасно .

З точки зору постановки конкретних економічних проблем, які виникають на підприємствах, і започаткування реформ внутрішнього контролю в Україні особливе значення має розробка методики організації внутрішнього контролю:

- для підвищення рівня ефективності системи управління, забезпечення її гнучкості;
- для розробки оптимальної моделі внутрішнього контрольно-аудиторського процесу;
- для розробки оптимальної управлінської моделі;
- адаптації;
- розподілу посадових функцій посадових осіб.

Рис.2. Система внутрішнього контролю, за концепцією COSO та стандартами Інституту внутрішніх аудиторів*

**Джерело: побудовано автором за даними* [42]

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі розглянуто тему «Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів підприємства».

Теоретичний розділ присвячений дослідженню сутності обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці.

Існує декілька поглядів на визначення поняття «оплата праці». Проаналізувавши погляди науковців, можна сказати, що оплата праці – це один із найважливіших і в той же час дуже суперечливий показник, так як він являється точкою пересічення інтересів підприємства і робітників. І який являється ключовим інструментом до підвищення ефективності праці на підприємстві.

Аналітичний розділ присвячений проведенню аналізу стану розрахунків з оплати праці на підприємстві, за допомогою основних аналітичних показників за методичними підходами можна зробити висновок, що підприємство слід звернути увагу на перерозподіл зобов'язань окремих підрозділів, та провести заходи щодо поліпшення внутрішнього клімату підприємства.

Практичний розділ присвячений пропозиціям удосконалення обліку, розрахунків з оплати праці та підвищенню ефективності використання трудових ресурсів.

Для стабільного функціонування, повинен проводитися регулярний моніторинг системи розрахунків з оплати праці, це дозволить виявити резерви, які в подальшому можуть бути використані як заохочувальні заходи, для підвищення ефективності праці.

Розглянуті в дипломній роботі оперативні рішення дадуть змогу покращити фінансове становище підприємства та налагодити систему розрахунків з оплати праці та допоможуть більш доцільно використовувати наявні трудові ресурси.

АНОТАЦІЯ

випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів підприємства» (на матеріалах ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги»).

Метою даної роботи є дослідження теоретико-методичних основ обліку та аудиту заробітної плати на підприємстві, аналіз ефективності використання трудових ресурсів та розробка пропозицій щодо їх вдосконалення.

У першому розділі роботи «Теоретичні та методичні основи обліку розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів» досліджено економічну сутність поняття «заробітна плата» та наведена їх класифікація, а також розглянуто особливості організації обліку заробітної плати на вітчизняних підприємствах та наведено огляд нормативно-правових актів, які регулюють організацію та ведення бухгалтерського обліку заробітної плати на підприємстві.

У другому розділі роботи «Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів на ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги»» проведено аналіз діяльності підприємства, сучасний стан сфери надання юридичних послуг в Україні, наведена характеристика статутної діяльності, досліджено систему бухгалтерського обліку та контролю ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги» та особливості обліку заробітної плати на підприємстві.

У третьому розділі роботи «Проблемні питання в обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення в ДО «Менський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги»» визначено напрями удосконалення управління розрахунків з оплати праці, розроблено заходи з підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

За результатами дослідження сформульовані висновки, які

відповідають поставленим у роботі меті та завданням.

Ключові слова: *оплата праці, ефективність, юридичні послуги, облік, аудит.*

SUMMARY

Graduation qualification work on the theme: **«ACCOUNTING AND AUDIT OF PAYROLL CALCULATIONS AND ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE LABOUR RESOURCES ALLOCATION» (on materials of SO "Menskyy local center for providing free Secondary legal aid")**

The purpose of this final qualification work is to study the organization of the efficiency of the enterprise labour resources allocation.

In the first section of work "Theoretical and methodical basesof account of calculations from the remuneration of labour andanalysis of efficiency of the use o flabour resources" areinvestigational economic essence of concept "salary" andthei rclassification over is brought, and also the features oforganization of account of sa lary are considered on domesticenterprises and a review over of normatively-legal acts thatregulate organization and conduct of record keeping of salaryon an enterprise is brought.

The second section of the thesis"Features of organization of account of ca lculations from theremuneration of labour and analysis of efficiency of the use ofla bour resources on SO "Menskyy a local center for providing free secondary legal a id" is conductedanalysis of activity of enterprise, modern state of sphere of grant of legal services in Ukraine, the brought description overof regulation activity, the system of record keeping andcontrol is investigational SO "Menskyy local cent er for providing free secondary legal aid " and feature ofaccountsalary on enterprise.

In the third section of the thesis "Problem questions in theaccount of calcu lations from the remuneration of labour andways of their decision in SO "Menskyy a local center for providing free secondary legal aid" certainly directionsof improv ement of management of calculations from theremuneration of labour, measures ar

e worked out on theincrease of efficiency of the use of labour resources.
On results research the set forth conclusions that answer put in process to the aim a nd tasks.

Key words: *remuneration of labour, efficiency, legalservices, account, aud it.*